

Polen: weidegang voor gezonde koeien

Eddy en Magda Bos, Franknowo, Polen

In 1998 kochten Eddy en Magda Bos een boerderij in het noordoosten van Polen (Franknowo). Ze hebben daar voor weidegang gekozen, omdat in hun situatie de voordelen hiervan groter zijn dan de nadelen. Met name het welzijn van de dieren vinden ze een belangrijke economische factor. Meer welzijn bevordert een langere en gezondere levensduur. In onderstaand artikel doen ze verslag.

Wildernis

Het noordoosten van Polen is heuvelachtig en zeer bos-en merenrijk. Het verschil in hoogte tussen het hoogste en het laagste punt van ons land bedraagt ca. 23 meter. De laagste gedeelten zijn veenachtig, de middelste klei/zand en de hoogste overwegend zand. Oorspronkelijk hadden we 25 ha land, maar dit is inmiddels uitgegroeid tot 55 ha in eigendom en 15 ha in huur. De vorige eigenaar had het land al meer dan 15 jaar niet gebruikt. Een en al wildernis was het gevolg. Dit fenomeen leverde ons echter wel een schat aan informatie op: we troffen op het land meer dan 100 indicatorplanten aan, die ons veel vertelden over de toestand van het land.

Bedrijfsgegevens

Op de meer vlakke middelhoge gedeelten verbouwen we 17 ha maïs. De rest is grasland. Om de capillaire werking van de bodem niet te verstoren, verbouwen we op de hogere gedeelten uitsluitend gras.

We hebben hier een landklimaat: koude winters tot -25°C en warme zomers tot 35/37°C in de schaduw. Ook komen in de zomer langdurige droogteperiodes voor van 4 tot 8 weken. De koeien zijn in 2000 geïmporteerd vanuit Nederland als drachtige vaarzen. Van de 45 geïmporteerde dieren zijn nu nog 40 aanwezig. De vaarzenlijsten zijn afgesloten met een gemiddelde productie van 8770 kg melk in 320 dagen. De uitbetaling van de melkfabriek was gebaseerd op 4,2 % vet en 3,45 % eiwit. Ook zijn op het bedrijf nog 22 pinken, waarvan een groot deel drachtig, en 20 vaarskalveren.

De melkkoeien zijn gehuisvest in een tot potstal omgebouwde aanbinstal. Voor het jongvee is er groepshuisvesting op stro. Klauw-en hakproblemen komen niet voor. Onze grootste zorg is om de uiers gezond te houden (huisvesting, klimaat).

V.I.B.

Vanwege mijn werkzaamheden voor het V.I.B. (Veeteeltkundig Ingenieursbureau te Westervelde, NL) als bedrijfsadviseur voor de melkveehouderij, was het noodzakelijk om een vaste medewerker in dienst te nemen. Ons bedrijf dient ook tevens als proefbedrijf (voeding) voor het V.I.B.

Voer

Om gezonde koeien te houden proberen we de ruwvoeropname zowel in de winter als in de zomer te stimuleren. 's Winters wordt een droge-stofopname uit ruwvoer bereikt van circa 16 kg uit maïs en kuilgras. Afgelopen winter werd 6,4 kg drogestof uit maïs gevoerd en de rest uit kuilgras. De maïs

werd gemengd met 2 kg raapschroot en mineralen/vitaminen. Aanvullend werd een mengvoer verstrekt met 20 % ruw eiwit. De maximale krachtvoergift bedroeg 11 kg (52 kg melk). In 2001 werd gemiddeld circa 25 kg krachtvoer gevoerd per 100 kg meetmelk. Het gemiddeld ruweiwitpercentage van de rantsoenen bedroeg 14 %.

Om een hoge droge-stofopname uit ruwvoer te bereiken wordt het voer gedurende het etmaal elke 2 uur automatisch benevelt met een aromatische vloeistof.

Bemesting

Zowel de weidepercelen als de maaipercelen worden niet organisch bemest. Onze ervaring is dat organisch bemest land de opname van gras tijdens de weideperiode enorm verlaagt (in Polen wordt nog bovengronds uitgereden). In 2001 produceer-

den de koeien gedurende de weideperiode circa 28 kg melk met een krachtvoerverbruik van 3,4 kg gemiddeld.

De vaste en dunne mest wordt uitgereden over het maïsland. Het gebruik van herbiciden is zeer beperkt: grasland nooit en maïsland alleen wanneer het onkruid de jonge maïsplantjes dreigt te overheersen. De bedoeling is om volgend jaar het onkruid mechanisch te bestrijden.

Naar buiten

Na een redelijk lange stalperiode (ca. 230 dagen) gaan de koeien dag en nacht naar buiten met bijvoeding van maïs en later in het seizoen kuilgras. In het begin van de weideperiode wordt een omweidingsysteem gebruikt. Meestal worden we vanaf half juni, door een gebrek aan weidegras vanwege de droogte, gedwongen om over te schakelen op standweiden, met bijvoeding uiteraard. Ook komt het regelmatig voor dat

de koeien vanwege de hitte niet naar buiten willen en daardoor 100 % wintervoeding krijgen om de melkproductie op gang te houden.

Naar binnen?

Als we de koeien dwingen om te weiden, gaan ze in de buurt van de drinkbakken liggen. Meestal gaat dit samen met een verhoging van het celgetal (hogere infectiedruk) en een daling van de melkproductie, omdat de koeien te weinig voer opnemen. In feite is het voor ons veel gemakkelijker om de koeien het hele jaar door binnen te houden: meer grasopbrengst van de weidepercelen; omdat het buiten zeer warm kan zijn, zien we de tochtigheden in de stal beter; de melkproductie houden we beter op niveau; minder uierproblemen (per melkkoe 8-9 kg stro per dag).

centraal te stellen krijgen we een betere economische basis voor het bedrijf. Tot dusver hebben we een uitvalpercentage kunnen realiseren van 5,6 % per jaar.

Zoals op elk bedrijf zijn de dagelijkse rantsoenkosten bij ons ook belangrijk. Vooral in dit land, met op dit moment relatief lage melkopbrengsten en hoge krachtvoerprizen, is het zeer belangrijk om een lage kostprijs te realiseren. Voor ons is dit een tweede reden om zoveel mogelijk weidegang toe te passen.

Samenstelling

De weidepercelen bevatten 15 tot 20 % witte klaver. In het voorjaar wordt bemest met 80 kg stikstof, 45 kg fosfaat en 100 kg kalium. Daarna wordt voor de rest van het weideseizoen nog tweemaal bemest met 60 kg N. Inscharing van de

Weidegang

Toch hebben we voor weidegang gekozen, omdat in onze situatie de voordelen hiervan groter zijn dan de nadelen. Met name het welzijn van de dieren is in onze ogen een belangrijke economische factor. Meer welzijn bevordert een langere en gezondere levensduur.

Weidegang heeft een positieve invloed op het welzijn van de koeien. 's Zomers worden de droge koeien niet gescheiden van de melkkoeien. Ze lopen gewoon met de melkkoeien mee, ook in de melkstal. De droge koeien kalven af tussen de melkkoeien in de wei of in de stal. We merken dat de rangorde niet verstoord wordt en de koeien vlot en zonder problemen op de melk komen. Ook hebben we gemerkt dat de combinatie potstal, met een gedeelte betonvloer, en weidegang nauwelijks klauwonderhoud vergt.

Door het welzijn en de gezondheid van koeien en jongvee

koeien wordt, voor zover mogelijk, gebaseerd op de aanwezigheid van voldoende ruwe celstof per kg droge stof. De lengte van het gras is hieraan ondergeschikt. Als bijvoorbeeld vanwege het weer (weinig neerslag) het gras langzaam groeit, dan bevat het gras meer ruwe celstof per kg droge stof waardoor de dieren in korter gras ingeschaard kunnen worden. In het voorjaar hebben de koeien 8 ha tot hun beschikking. Na de eerste snede wordt dit verdubbeld.

Tot slot

Gemiddeld kunnen we vier keer per jaar kuilen. Maar alleen de eerste en vierde snede zijn qua opbrengst vergelijkbaar met die in Nederland. Van de 17 ha maïs wordt circa 15 % opgevreten door wilde zwijnen. Al met al zal het u niet verbazen dat het ons ieder jaar moeite kost het benodigde ruwvoer te winnen, ondanks de lage veebezetting.

